

11 Ιουνίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ Δ/στές]

STAR FIBERGLASS LTD,

Εφεσείοντες - Εναγόμενοι,

v.

ELNEDA TRADING LTD,

*Εφεσίβλητων - Εναγόντων.**(Πολιτική Έφεση Αρ. 7663).*

Έφεση — Μαρτυρία εμπειρογνομόνων — Αξιολόγησή της από το Δικαστήριο — Αρχές που εφαρμόζονται — Περιοστάσεις υπό τις οποίες επεμβαίνει το Εφετείο.

5 Με αγωγή της η εφεσίβλητη αξίωσε από την εφεσείουσα αποζημιώσεις για ζημιές που υπέστη από την ξαφνική κατάρρευση ενός βιτύου από υαλοβάμβακα, που είχε κατασκευάσει η εφεσείουσα και εγκαταστήσει στο εργοστάσιο της εφεσίβλητης. Κατά την στιγμή της κατάρρευσης το βιτύο, που ήταν χωρητικότητας 8 τόνων, ήταν πλήρες υγρασίας πρώτης ύλης που προοριζόταν για την παρασκευή σιαμπού. Για την επίλυση των βασικών επίδικων θεμάτων, 10 που ήταν η διακρίβωση της αιτίας της κατάρρευσης του βιτύου και η διαπίστωση της τυχόν ευθύνης της εφεσείουσας, προσήχθησαν στο πρωτόδικο Δικαστήριο μαρτυρίες εμπειρογνομόνων. Για 15 την εφεσίβλητη έδωσε προφορική μαρτυρία ο εμπειρογνώμονας της, ενώ εκ μέρους της εφεσείουσας κατατέθηκε γραπτή έκθεση ξένου εμπειρογνώμονα, που έγινε αποδεκτή μετά από ενδιάμεση απόφαση δυνάμει του άρθρου 4 του περί Αποδείξεως Νόμου, Κεφ. 9. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αφού ανέλυσε την ενώπιόν του 20 μαρτυρία, θεώρησε ως ορθή την μαρτυρία του εμπειρογνώμονα της εφεσίβλητης και απέρριψε αυτή του εμπειρογνώμονα της εφεσείουσας, μεταξύ άλλων, διότι ο εμπειρογνώμονας εκείνος δεν είχε παρουσιασθεί ενώπιον του Δικαστηρίου για να τεθεί η μαρτυρία του στη βάση της αντεξέτασης.

Αποφασίσθηκε ότι:

25 Η αξιολόγηση της μαρτυρίας εμπειρογνομόνων δεν διαφέρει από την αξιολόγηση της συνήθους μαρτυρίας, εκτός από το ότι η συμπεριφορά ενός εμπειρογνώμονα μάρτυρα στο εδώλιο δεν έχει 30 τόση σπουδαιότητα για τη διαπίστωση της αξιοπιστίας του, παρόλο που παραμένει ένα από τα στοιχεία για να κριθεί η αξία της γνώμης του. Στην προκειμένη περίπτωση το πρωτόδικο Δικαστή-

ριο είχε αξιολογήσει σωστά την ενώπιον του μαρτυρία των εμπειρογνομόνων και δεν υπήρχε περιθώριο επέμβασης του Εφετείου.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Davie v. Edinburgh Magistrates [1953] S.C. 34.

5

Joyce v. Yeomans [1981] 2 All E.R. 21.

Hicks v. Chief Constable of South Yorkshire [1992] 2 All E.R. 65.

Έφεση.

Έφεση από εναγόμενους κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Κωνσταντινίδης, Α.Ε.Δ.) 10 που δόθηκε στις 23/5/1988 (Αρ. Αγωγής 665/82) με την οποία κατελογίσθη σ' αυτούς ευθύνη εξ αμελείας για ζημιές που είχαν συμφωνηθεί από την αρχή σε £5.300, και που προκλήθηκαν στους εφeseίβλητους - ενάγοντες.

Μ. Ξ. Ιωάννου και Πρ. Μιχαήλ (δ/νίς) για τους εφeseίβλητους. 15

Κ. Κούσιος, για τους εφeseίβλητους.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ: Την απόφαση του δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Σ. Νικήτας. 20

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ: Οι εφeseίβλητοι-εναγόμενοι ειδικεύονται στην κατασκευή βυτίων από υαλοβάμβακα. Με την εκκαλούμενη απόφαση του το πρωτόδικο δικαστήριο καταλόγισε ευθύνη εξ αμελείας στους εφeseίβλητους για την κατάργηση ενός τέτοιου βυτίου, χωρητικότητας 8 τόνων, με το οποίο είχαν εφοδιάσει τους εφeseίβλητους αντί του ποσού των £450. Οι τελευταίοι έχουν εργοστάσιο παραγωγής καλλυντικών. Κατά δε τον κρίσιμο χρόνο το βυτίο ήταν πλήρες υγρής πρώτης ύλης που προοριζόταν για την παρασκευή σιαμπού. Από την εκροή του υγρού μετά τη συντριβή του βυτίου πλημμύρισαν τα υποστατικά των εφeseίβλητων προκαλώντας ζημιές που συμφωνήθηκαν από την 30

αρχή σε £5.300, ποσό για το οποίο οι εφεσίβλητοι τελικά πήραν απόφαση. Εκδικάστηκε μόνο το θέμα της ευθύνης. Έτσι η έφεση περιορίζεται στη βασιμότητα των ευρημάτων που θεμελιώνουν την υπαιτιότητα των εφεσειόντων.

- 5 Το βυτίο αγοράστηκε το Μάρτιο του 1981. Το περιστατικό που ανάγκασε τους εφεσίβλητους να προσφύγουν στη δικαιοσύνη έλαβε χώρα στις 25/6/81. Οι εφεσίβλητοι απέδωσαν το γκρέμισμα του βυτίου σε πλημμυρή εφαρμογή των 6 ξύλινων υποστηλωμάτων που συγκολλήθηκαν με
- 10 υαλοβάμβακα στον πυθμένα του βυτίου για να το υποβαστάξουν. Ας σημειωθεί πως χρησιμοποιήθηκαν ισάριθμα ξύλινα υποπόδια για στήριξη των υποστηλωμάτων. Αυτό δημιούργησε το αναγκαίο ύψος που επέτρεπε τη διέλευση σωλήνα εξαγωγής από το άνοιγμα του πυθμένα. Είναι
- 15 αμοιβαία αποδεκτό ότι οι εφεσειόντες ανέλαβαν την εφαρμογή και πράγματι εφάρμοσαν τα υποστηλώματα του βυτίου.

- Η εκδοχή των εφεσιβλήτων-εναγόντων, που ουσιαστικά παρουσίασε στο δικαστήριο ο εμπειρογνώμονας τους
- 20 Δρ. Η. Σταυρίδης, ήταν ότι το ατύχημα οφειλόταν σε ελαττωματική ή λανθασμένη εφαρμογή των υποστηλωμάτων. Η υπεράσπιση που πρόβαλαν οι εφεσειόντες είναι ότι τούτο δεν προκλήθηκε από ενέργεια τους (πράξη ή παράλειψη), αλλά από την αμέλειαν των ίδιων των εφεσιβλήτων. Η θέση τους υποστηρίχθηκε από γραπτή γνωμοδότηση κάποιου κ. J. M. Knowles, που περιγράφεται στην
- 25 επικεφαλίδα της ως reinforced plastics consultant. Η έκθεση έγινε δεκτή ως μαρτυρία στην απουσία του κ. Knowles κάτω από τις διατάξεις του άρθρ. 4 του περί Αποδείξεως
- 30 Νόμου Κεφ. 9, μετά από ένσταση και εμπειροστατωμένη ενδιάμεση απόφαση.

- Στη δίκη κατάθεσαν συνολικά 8 μάρτυρες. Ο πρωτόδικος δικαστής, αφού ανέλυσε με αρτιότητα τις μαρτυρίες, έφτασε σε ευρήματα ύστερα από ενδελεχή συσχέτιση των
- 35 δεδομένων που είχαν προκύψει ιδιαίτερα εκείνων που αφορούσαν τα τεχνικής φύσεως ζητήματα. Τα κύρια και καιρία συμπεράσματα βρίσκονται συμπυκνωμένα στις παρακάτω γραμμές:

"Αποδέχομαι ότι αιτία της κατάρρευσης του βυτίου ήταν το γεγονός της διάτρησης του πυθμένα του από ένα από τα υποστηλώματα του. Αυτό το συμπέρασμα συνάδει με την πτώση του βυτίου στο πλευρό. Και πιστοποιείται από την ανεύρεση του υποστηλώματος σφηνωμένου στον πυθμένα του βυτίου

Αποδέχομαι ακόμη ότι η διάτρηση του πυθμένα οφείλεται σε κακή εφαρμογή του υποστηλώματος, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ενώ κατά τα άλλα το βυτίο ήταν καλά κατασκευασμένο, δεν ήταν ενισχυμένο για να αντέξει αυτού του είδους την εφαρμογή."

Πέρα από την ανεπαρκή ενίσχυση ο άλλος λόγος που, σύμφωνα με όσα δέχθηκε η πρωτόδικη απόφαση, τρύπησε ο πυθμένας ήταν ότι το υποστήλωμα δεν επαφίταν του βυτίου με ολόκληρη την επιφάνεια του, αλλά μόνο στο ένα του άκρο. Ομοίως και τα υπόλοιπα δέχονταν το βάρος στη μύτη του υποστηλώματος. Αυτό, είτε ο μάρτυς, τα έκανε να μοιάζουν με ακόντια που αναπόφευκτα θα προκαλούσαν μιά μέρα διάτρηση λόγω του μεγάλου βάρους του βυτίου και του περιεχομένου του. Πρέπει να σημειωθεί ότι η μαρτυρία του κ. Σταυρίδη αποτέλεσε το υπόστρομμα των παραπάνω ευρημάτων. Η μαρτυρία του διευθυντή των εφεσειόντων κ. Κλ. Βαρναβίδη και κατ' εξοχήν εκείνη του κ. Knowles ως προς τα αίτια του ατυχήματος δεν κρίθηκαν αξιόπιστες.

Πολύ σωστά ο δικηγόρος των εφεσειόντων επεσήμανε ευθύς εξ αρχής ότι η έκβαση της υπόθεσης συναρτάται άμεσα με τις μαρτυρίες των δύο ειδικών, Σταυρίδη και Knowles. Αυτό περιορίζει σε κάποιο βαθμό το ευρύτερο πλαίσιο της έφεσης όπως διατυπώθηκε αρχικά. Έτσι με τον πρώτο και ουσιαστικό λόγο της έφεσης οι εκκαλούντες παραπονούνται ότι εσφαλμένα ο πρωτόδικος δικαστής παραγνώρισε την έκθεση Knowles και αποδέχθηκε την πραγματογνωμοσύνη Σταυρίδη.

Κατά την εισήγηση ο τελευταίος είχε μεν ειδικότητα στις κατασκευές από ναλοβάμβακα όχι όμως και σε θέματα ξυλουργικής και ίσως (έτσι τέθηκε) μηχανικής. Περαιτέρω έπρεπε να ληφθεί υπόψη η ημερομηνία πώλησης του

5 βυτίου και να συσχετισθεί με το χρόνο κατάρρευσης του. Ούτε ακόμη λήφθηκε υπόψη ότι η κατάρρευση μπορούσε να ήταν επακόλουθο κακής χρήσης ή συντήρησης του βυτίου. Ο δικηγόρος των εφεσιβλήτων επισήμανε και διεξήλθε όλα τα σημεία της μαρτυρίας που κατά την άποψη του αντικρούουν τις παραπάνω αιτιάσεις των εφεσειόντων.

10 Ο κ. Σταυρίδης έχει πράγματι εντυπωσιακά προσόντα. Με επιστέγασμα το διδακτορικό του τίτλο. Έχει επίσης θητεία ως ερευνητής σε πανεπιστήμιο. Η ειδικότητα του εκτείνεται σε υλικά ενδυναμωμένα με πλαστικές ή άλλες ίνες. Κατασκευές από υαλοβάμβακα - και ασφαλώς συναφή θέματα όπως η ενσωμάτωση ή συγκόλληση άλλων υλικών με υαλοβάμβακα - εμπίπτουν στο πεδίο των εξειδικευμένων γνώσεων του. Επισημαίνεται ότι η αρμοδιότητα του μάρτυρα να εκφέρει άποψη στο θέμα που μας απασχολεί δεν αμφισβητήθηκε κατά την πρωτόδικη διαδικασία. 15 Ανεξάρτητα όμως απ' αυτό είναι περισσότερο από πρόδηλο, κρίνοντας από τα ακαδημαϊκά προσόντα και την πείρα που μετέπειτα απέκτησε, ότι ο μάρτυρας ήταν καθόλα αρμόδιος να αποφανθεί πάνω στο επίδικο θέμα. Πρέπει να υπομνησθεί ότι το υποστήλωμα από ξύλο επικολλήθηκε στο βυτίο με το υλικό για το οποίο ήταν ειδικά καταρτισμένος ο μάρτυρας. Αλλωστε και η έκθεση που κατατέθηκε για λογαριασμό των εφεσειόντων ετοιμάστηκε 20 από μάρτυρα με παρόμοια προσόντα. Ούτε προκύπτει από τη διαδικασία πως γεννήθηκε ζήτημα για το οποίο μόνο ξυλουργός ή τέλος πάντων άλλος ειδικός θα μπορούσε να γνωματεύσει.

30 Ο πρωτόδικος δικαστής ανέλυσε με θετικότητα τους λόγους που τον ώθησαν να προτιμήσει τη μαρτυρία Σταυρίδη. Συνάμα υπέδειξε τα μειονεκτήματα της μαρτυρίας Knowles. Ας σημειωθεί ότι η έκθεση του εντοπίζει τα αίτια του συμβάντος στο συνδυασμό του τρόπου με τον οποίο έγινε η εγκατάσταση του βυτίου και σε κάποια εξωτερική 35 δόνηση. Θα μπορούσε δε η δόνηση να είχε προκληθεί από τη λειτουργία βαριών μηχανημάτων ή τη διέλευση έξω από το εργοστάσιο βαριών οχημάτων, από καθίζηση του εδάφους ή σεισμό.

Ο πρωτόδικος δικαστής επεσήμανε ότι ο κ. Knowles

είναι συνεργάτης των εφεσειόντων και δεν δόθηκε ευκαιρία να ελεγχθεί το βάσιμο της γνώμης του με τη βάσανο της αντεξέτασης· ενώ ο Δρ. Σταυρίδης κρίθηκε ανεξάρτητος μάρτυς χωρίς κανένα ενδιαφέρον στην έκβαση της δίκης. Προέβη όμως και σε μια πιο σημαντική διαπίστωση 5 που καθιστά την έκθεση ακόμη πιο εύρωτη: "Η ίδια η έκθεση του J. M. Knowles αφήνει αναπάντητα καιρία σημεία. Όχι μόνο αναφέρεται σε γεγονότα που δεν έχουν αποδειχθεί, αλλά περιέχει και την έκφραση γνώμης χωρίς εξήγηση της συλλογιστικής που οδήγησε στη διαμόρφωση 10 της."

Έχει τη θέση της εδώ η απόφαση του δικαστή Cooper στην *Davie v. Edinburgh Magistrates* (1953) S.C. 34, 40, που καθορίζει την αποστολή των εμπειρογνομόνων στην απονομή της δικαιοσύνης: 15

"Their duty is to furnish the judge or jury with the necessary scientific criteria for testing the accuracy of their conclusions, so as to enable the judge or jury to form their own independent judgement by the application of these criteria to the facts proved in evidence." 20

Ασφαλώς η έκθεση δεν προσεγγίζει τέτοια επίπεδα. Θα μπορούσε περαιτέρω να ειπωθεί ότι η εκτίμηση της μαρτυρίας εμπειρογνομόνων δεν διαφέρει από την αντιμετώπιση άλλων μαρτυριών. Μόνο που η συμπεριφορά τους στο εδώλιο του μάρτυρα δεν έχει τόση σπουδαιότητα για τη 25 διαπίστωση της αξιοπιστίας τους παρόλο που παραμένει ένα από τα στοιχεία για να κριθεί η αξία της γνώμης τους: *Joyce v. Yeomans* [1981] 2 All E.R. 21. Στεκόμαστε ακόμη και στην πολύ πρόσφατη απόφαση της δικαστικής επιτροπής της Βουλής των Λόρδων στην *Hicks v. Chief Constable of South Yorkshire* [1992] 2 All E.R. 65 αναφορικά με την έκταση της αναθεώρησης των ευρημάτων κατώτερων δικαστηρίων. Τα συμπεράσματα τους δεν είναι ανατρεψίμα αν ήταν "fairly open to the courts below on the 30 evidence and it was impossible to say that they were wrong". 35

Εδώ η απόρριψη της έκθεσης ήταν απόλυτα δικαιολογημένη. Τα παράπονα αναφορικά με το χρόνο που διέρ-

5 ρευσσε από την εγκατάσταση του βυτίου ως και τη χρήση ή συντήρηση του, ως παράγοντες που μπορούσαν να προξενήσουν την κατάρρευση, δεν ευσταθούν. Όπως ορθά παρατήρησε ο κ. Κούσιος δεν υπάρχει μαρτυρία που να υποστηρίζει τη βασιμότητα τους. Εν πάση πάντως περιπτώσει η μαρτυρία του κ. Σταυρίδη, που έγινε αποδεκτή, απέκλεισε πειστικά τη δυνατότητα για τέτοιες πιθανολογήσεις. Ο λόγος αυτός της έφεσης είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

10 Ο τελευταίος λόγος είναι ότι το δικαστήριο λανθασμένα καθοδηγήθηκε αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρ. 51 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148, το οποίο ενσωματώνει την αδικοπραξία της αμέλειας που ήταν δημιουργήμα του κοινού δικαίου. Πρέπει να παρατηρήσουμε ευθύς αμέσως πως ο κ. Ιωάννου δεν μας ανέπτυξε το θέμα και το εκλαμβάνουμε ότι το εγκατέλειψε. Θα μπορούσαμε να πούμε πως η ευθύνη των εφεσειόντων θεμελιώνεται, ενόψει των ευρημάτων που έγιναν αποδεκτά, στις διατάξεις του άρθρ. 51(1) (β) για παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας όπως προσδιορίζεται από την παράγραφο (ε) του ίδιου άρθρου.

20 Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα σε βάρος των εφεσειόντων.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.